

สายสกุล

"พันธุ์เพ็ง"

สืบต่อมาจากท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง)

ผู้เป็นต้นตระกูล

พันธุ์เพ็ง

จังหวัดอุบลราชธานี

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พระปราจีนมุนีศรีอุทัยทิศคณาจารย์

(เพ็ง กิตฺติงฺกโร พันธุ์เพ็ง)

เจ้าคณะธรรมยุต จังหวัดปราจีนบุรี – นครนายก

ณ เมรุวัดมะกอก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๓

“นามเดิมของฉันชื่อ “บุญจันทร์” เพราะเกิดวันจันทร์ อายุประมาณพอสองสามเดือน เป็นซางชักสลบอยู่ ๒ วัน พอฟื้นขึ้นมาเขาตั้งชื่อใหม่ว่า “บุญรอด” เพราะรอดตายมาแล้ว. อายุประมาณสองสามปี พอจำอะไรได้บ้างแล้ว เป็นซางอีก สลบอยู่ประมาณสัก ๓ วัน พอฟื้นจากไข้คราวนี้ นางคำตือเรียกกันสมัยนั้นว่า แม่เฒ่าตือได้ขึ้นไปบนเรือน อุ้มฉันขึ้นมานั่งบนตัก แล้วพูดว่า “...เจ้าคนนี้ท่าทางมันเหมือนพี่ชายของข้า เอาชื่อพี่ชายของข้ามาตั้งให้มันเสียเถอะ” ท่านได้เอาไข่กับข้าวปั้นใส่มือให้ฉัน ผูกแขนตั้งชื่อให้ว่า “บุญเพ็ง” หรือ “เพ็ง” ชื่อ “เพ็ง” จึงติดมาจนถึงทุกวันนี้.”

พปภาจินมุนีศรีอุทยัศิสดณาจารย์

(บันทึกของท่านเจ้าคุณปราจีนมุนี วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๔๙๙ - บุญหยด.)

พระปราจีนมุนี ศรีอุทัยทิศคณาจารย์

ชาตะ ๒๔๒๓ มรณะ ๒๕๐๐

อายุ ๗๘ ปี

๑

ขอเจริญพร ท่านผู้มีเกียรติ และพุทธ-
ศาสนิกชน ทั้งหลาย

ท่านทั้งหลายย่อมทราบดีอยู่แล้วว่า พระศาสนาของเรานี้ เป็นศาสนาประจำชาติไทยมาแต่ดึกดำบรรพ์ พระเจ้าแผ่นดินเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก พระองค์ทรงตั้งพระหฤทัยว่า ที่จะบำรุงพระศาสนาด้วยการบูชา ลาภ ยศ เพราะลาภ ยศ ทั้งสองอย่างนี้ พระองค์ผู้เดียว โดยเฉพาะทั่วราชอาณาจักร เมื่อการบริหารบ้านเมืองได้แบ่งแยกเป็นมณฑลและจังหวัด เมืองปราจีนของเรานี้ ก็ได้ตั้งเป็นจังหวัดหนึ่งเรียกว่า **จังหวัดปราจีนบุรี** มีเจ้าเมือง หรือผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้บริหาร ทางฝ่ายคณะสงฆ์พระเจ้าแผ่นดินพระองค์ได้ทรงแต่งตั้งให้**หลวงพ่อทอง** เจ้าอาวาสวัดหลวงปรีชากูลนี้เอง เป็นเจ้าคณะจังหวัดบริหารงานทางคณะสงฆ์ มีชื่อตั้งตามพระราชทินนามว่า **พระครูปรา-จีนมุนี** เจ้าคณะจังหวัด หมายความว่าเป็นพระเถระผู้รู้ธรรมและวินัยของชาวจังหวัดปราจีนบุรี และได้ทรงแต่งตั้งให้

หลวงพ่อมุ้ย เจ้าอาวาสวัดท้าวอู่ทอง ให้เป็นพระครูวาทีวรคุณ เป็นพระครูผู้ช่วยอีกตำแหน่งหนึ่ง ต่อมาท่านพระครูปราจีนมุนี ชราภาพลง ลาออกจากตำแหน่ง ได้ทรงแต่งตั้งให้ท่านพระครูวาทีวรคุณ เป็นพระครูปราจีนธรรมธารี หมายความว่า เป็นพระเถระผู้ทรงไว้ซึ่งธรรมและวินัยของชาวจังหวัดปราจีนบุรี และได้ทรงแต่งตั้งให้อาตมาผู้ปราศรัยอยู่นี้ เป็นพระครูวาทีวรคุณ เป็นผู้ช่วยเจ้าคณะจังหวัด และแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการศึกษาทางนักธรรมและบาลี ตลอดถึงโรงเรียนหนังสือไทยที่ตั้งขึ้นตามวัด ๆ อีกตำแหน่งหนึ่ง ด้วยในระยะนี้อาตมาได้ร่วมมือกับเจ้าคณะหมวดเจ้าคณะแขวง พยายามจัดตั้งโรงเรียนนักธรรมขึ้นทุกๆ ตำบล และได้พยายามขยายสนามสอบไล่ขึ้นทุก ๆ อำเภอ มีจำนวนนักเรียนเข้าสอบไล่ในสนามหลวงจังหวัดถึงพันสี่ร้อยห้าร้อย นับว่าไม่แพ้สถานการณ์ของจังหวัดอื่น ในระยะนี้ ท่านพระครูปราจีนธรรมธารี ถึงมรณะภาพลง ล. พ.ศ. ๒๔๗๒ ได้ทรงแต่งตั้งให้อาตมาเป็นพระครูปราจีนมุนี เจ้า

คณะจังหวัด และได้ทรงแต่งตั้งให้พระครูธรรมธร กุญ-ชร เจ้าอาวาสวัดแก้วพิจิตร เป็นพระครูวาทีวรญาณ ตำแหน่งเจ้าคณะอำเภออีกตำแหน่งหนึ่ง ฉะนั้น คำว่า ปราจีนมุนี หรือ วาทีวรคุณ หรือวาทีวรญาณ ทั้งสองชื่อนี้ เป็นชื่อประดับเกียรติของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งมีอยู่ในทำเนียบคณะสงฆ์จนถึงทุกวันนี้ ในระยะนี้ การศึกษานักธรรมตรี โท เอก เจริญทั่วทั้งจังหวัดแล้ว อาตมาได้อาศัยกำลังจากเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะหมวด ได้ช่วยกันจัดตั้งการศึกษาบาลีขึ้นที่อำเภออรัญญประเทศ และอำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอเมือง ขึ้นจนมีนักเรียนเข้าสอบเรียนธรรม ประโยค ๔ ประโยค ๓ ถึง ๒๐–๓๐ รูป ทางการอนุมัติให้ตั้งสนามสอบบาลีขึ้นที่จังหวัดปราจีนบุรีนี้ ขึ้นอีกสนามหนึ่ง นับว่าการศึกษาทั้งนักธรรม–บาลี ไม่แพ้จังหวัดอื่น ๆ เมื่อลุถึง พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้ทรงแต่งตั้งให้อาตมาเป็นพระราชาคณะ ใช้นามเดิมและตำแหน่งเดิมเป็นแต่เติมสร้อยลงไปอีก ดังที่มีชื่อปรากฏอยู่ในสัญญาบัตรราชทินนามว่า ให้ "พระครูปราจีนมุนี" เป็น "พระปรา-

จีนมุนีศรีอุทัยทิศคณาจารย์สังฆวาห" เจ้าคณะจังหวัดปราจีนบุรี. เมื่อฤดู พ.ศ. ๒๔๙๙ นี้ ทางการท่านเห็นว่าอาตมาเป็นผู้มีรัตตัญญูภาพ คือมีอายุพรรษามากกว่าพระเถรานุเถระในจังหวัดปราจีนบุรี และได้รักษาศาสนกิจมาเป็นเวลานาน เฉพาะจังหวัดปราจีนบุรีนี้ถึง ๓๗ ปี **จึงได้ทรงเลื่อนให้เป็นพระราชาคณะชั้นราช** ก็คงใช้นามเดิมเป็นแต่เติมสร้อยลงไปว่า ให้ "**พระปราจีนมุนี**" เป็น "**พระปราจีนมุนีศรีอุทัยทิศคณาจารย์ยติคณิสรบวร-สังฆารามคามวาสี**"

ฉะนั้น ชื่อที่ว่า ปราจีน หรือ ปราจีนมุนี นี้ ไม่ใช่ชื่อเดิมของอาตมาที่โยมมารดาบิดาตั้งให้ ชื่อเดิมของอาตมาชื่อ **เพิ่ง** ถ้าจะเรียกตามสมมติเดิมว่า พระเพิ่ง คุณเพิ่ง **หรือท่านเพิ่ง** ก็ได้ ที่ชื่อว่าปราจีนมุนี เป็นชื่อประดับเกียรติของจังหวัดปราจีนบุรีนี้เอง อาตมาเป็นแต่เพียงสมมติของเกียรติจังหวัดปราจีนบุรีนี้เท่านั้น ฉะนั้น เมื่ออาตมาได้รับแต่งตั้งเป็นพระราชาคณะเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ นั้น ท่านผู้มีเกียรติในจังหวัดปราจีนบุรี ในยุคโน้น นายพันเอก พระศรี

ราชสงคราม ข้าหลวงประจำจังหวัด และนายพลโท พระ-พินิจเสนาการ ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๒ และนายร้อยตำรวจเอก หลวงมาลัย ผู้กำกับกองตำรวจภูธรจังหวัดปราจีนบุรี เป็นประธานของคณะข้าราชการและพ่อค้าประ-ชาชนชาวจังหวัดปราจีนบุรี ได้จัดการต้อนรับเกียรติของจังหวัดปราจีนบุรีในครั้งนั้น เป็นมโหฬารครึกครื้น คือให้อาตมาขึ้นเสลี่ยงคานหามกั้นด้วยสัปทน มีพระศรีราชสง-คราม ข้าหลวงประจำจังหวัด และพระพินิจเสนาการผู้บังคับการทหารมณฑล ๒ ถือพัดและสัญญาบัตรเดินออกหน้า มีนักเรียนฝึกหัดครูถือเครื่องสักการะ และทหารขี่รถจักรยาน ๒ ล้อ เรียงแถวสามเดินหน้า มีตำรวจและทหารเดินแถวสองข้างเป็นขบวนยาวยืดมาพักที่สถานีตำรวจดังเช่นวันนั้น นับเป็นเกียรติประวัติของจังหวัดปราจีนบุรี ได้ครั้งหนึ่ง

แม้คราวนี้อาศัยท่านผู้ว่าราชการจังหวัด และรองผู้บัญชาการทหารมณฑล ๒ และผู้กำกับการตำรวจปราจีนบุรี เป็นประธานของคณะข้าราชการ ทั้งพ่อค้าประชาชนจังหวัดปราจีนบุรี ได้จัดการต้อนรับเกียรติของจังหวัดปรา-

จีนบุรีในคราวนี้ เป็นการมโหฬารครึกครื้นยิ่งนัก ควรจัดว่าเป็นประวัติการของจังหวัดปราจีนบุรีได้อีกครั้งหนึ่ง ได้ชื่อว่าท่านทั้งหลายได้เพิ่มพูนพระบารมีของพระบาทสมเด็จ-พระเจ้าแผ่นดิน ผู้เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก ที่พระองค์ตั้งพระทัยที่จะบูชาพระศาสนาด้วยลาภและยศนี้ ฉะนั้นเกียรติ**นี้ไม่ใช่เกียรติของอาตมาโดยเฉพาะ เป็นเกียรติของท่านทั้งหลายชาวจังหวัดปราจีนบุรี ทุกท่าน ทุกคน** อาตมารู้สึกซาบซึ้งในพระคุณ และอุปการคุณของท่านทั้งหลายเป็นอย่างยิ่งจะหาคำพูดอันใด หรือวัตถุสิ่งใดมาเพื่อสนองพระคุณของท่านไม่ได้ นอกจากอาตมาจะขอตั้งสัตยาธิษฐานว่า เดชะอำนาจพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระ-เจ้าแผ่นดิน ผู้เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก ผู้เป็นปิ่นปกเกล้าของพวกเราชาวไทย พร้อมทั้งคุณพระศรีรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และบุญบารมีที่อาตมาภาพได้บำเพ็ญศาสนกิจมาเป็นเวลานานนี้ ด้วยอำนาจแห่งบุญกุศลทั้งหลายเหล่านี้ พร้อมทั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ **จงดลบรรดาลให้ท่านทั้งหลายอยู่เย็น**

เป็นสุข อันตรายทั้งหลายทั้งปวงที่อยู่ใกล้ ก็ขอให้ห่างออกไป ที่อยู่ไกลก็ขออย่าได้เข้ามาใกล้ ขอให้ท่านทั้งหลายจงได้ประกอบอาชีพตามฐานะและหน้าที่ของตนทุก ๆ คนเทอญ.........△

บันทึกคำปราศรัยในวันต้อนรับสมณศักดิ์พระราชาคณะ "ชั้นราช" ของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระปราจีนมุนี ศรีอุทัยทิศคณาจารย์ ณ บริเวณสถานีตำรวจภูธร จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๙๘

ความนำ

เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๐ ขณะที่พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระปราจีนมุนี ศรีอุทัยทิศคณาจารย์ยติคณิสรบวรสังฆารามคามวาสี (เพ็ง กิตฺติงฺกโร พันธุ์เพ็ง) เจ้าคณะธรรมยุต จังหวัดปราจีนบุรี–นครนายก พระเถระชั้นผู้ใหญ่ในตระกูล "พันธุ์เพ็ง" องค์หนึ่ง อาพาธ และกำลังมารับการรักษาพยาบาลอยู่ที่โรงพยาบาลสงฆ์ กรุงเทพฯ ข้าพเจ้าได้เข้าไปกราบเยี่ยมอาการ ขณะนั้น พระคุณท่านเจ้าคุณฯ กำลังหลับและอ่อนเพลียเนื่องด้วยอาการโรค เมื่อตื่นขึ้นและจำได้ว่าข้าพเจ้าเป็นผู้ใดแล้ว พระคุณท่านเจ้าคุณฯ ได้ถามข้าพเจ้าก่อนอื่นว่า.. "เป็นอย่างไร เรื่องหนังสือ เจ้าพิมพ์หรือยัง" (หมายถึงหนังสือ "สายสกุล" นี้) ข้าพเจ้าได้เรียนตอบท่านว่า "ยังครับ–แล้วผมจะเป็นธุระจัดการ" แล้วท่านก็สั่งต่อไปอีกว่า "ให้จัดการพิมพ์เสีย" ในเวลานั้นข้าพเจ้าไม่นึกเลยว่า จะเป็นคำสั่งครั้งสุดท้าย แต่แล้วก็เป็นความ

จริง......ทั้งนี้—เพราะตั้งแต่วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๐ เวลา ๒๓.๐๐ น. เป็นต้นมา ท่านก็ไม่อาจจะพูดหรือสั่งอย่างใด ๆ ได้อีกเลย............

ก่อนหน้านี้ พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณ ๆ เคยได้สั่งให้ข้าพเจ้าพิมพ์หนังสือนี้มาครั้งหนึ่ง ตามลิขิตที่มีถึงข้าพเจ้า (ดังที่ปรากฏในหนังสือนี้แล้ว) แต่ข้าพเจ้าก็ได้ชักช้าอยู่เรื่อยมาจนสบโอกาสได้จัดพิมพ์สนองพระเดชพระคุณ ๆ ในงานสุดท้ายของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณ ปราจีนมุนี ๆ เอง สมดังที่พระคุณท่าน ๆ พึงประสงค์

อีกประการหนึ่ง......... เพื่อบำเพ็ญญาตกะสังคหะให้ยิ่ง เพื่อความไพศาลแห่งวงศ์ตระกูล และเพื่อความสามัคคีของคณะญาติ ตามความประสงค์ของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระปราจีนมุนีศรีอุทัยทิศคณะจารย์ ๆ (เพ็ง กิตฺติงฺกโร พันธุ์เพ็ง) และพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระโพธิวงศาจารย์ (สังข์ทอง นาควโร พันธุ์เพ็ง) ผู้รวบรวมสายสกุลนี้ไว้แต่เดิม—แต่ล่วงลับไป ข้าพเจ้าจึงได้เป็นธุระสอบถามรวบรวมเครือญาติแห่งสายสกุลในลำดับต่อ ๆ มา

จนถึงปัจจุบัน (๓๐ มีนาคม ๒๕๐๑) ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามที่ปรากฏในหนังสือนี้ แต่ก็เป็นที่คาดว่าน่าจะยังไม่สมบูรณ์ดีพอ หรืออาจจะมีการผิดพลาดบกพร่องเนื่องด้วยเหตุประการใด ๆ ก็ตาม..........ขอท่านผู้เกี่ยวข้องกับสายสกุลนี้ ได้โปรดกรุณาชี้ข้อบกพร่อง — เพิ่มเติมรายชื่อบุตรหลานให้ถูกต้องสมบูรณ์ส่งไปยังข้าพเจ้าเพื่อแก้ไขให้ถูกต้องสำหรับการพิมพ์ครั้งต่อ ๆ ไปด้วย

จากการพิมพ์หนังสือนี้ หากผิดพลาดบกพร่อง หรืออาจจะไม่ต้องด้วยอัธยาศัยของท่านผู้ใด อันจะพึงถือว่าเป็นความผิดแล้ว ข้าพเจ้าขอน้อมรับแต่ผู้เดียว แต่ถ้าหากว่าจะพึงมีคุณความดีอยู่บ้าง........ ข้าพเจ้าก็ขออุทิศกุศลผลบุณยราศีสนองแด่พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระปราจีนมุนี ศรีอุทัยทิศคณาจารย์ ฯ (เพิ่ง กิตฺติงฺกโร พันธุ์เพิ่ง) และคณะญาติในตระกูล "พันธุ์เพิ่ง" ผู้ล่วงลับไปแล้ว ได้สัมฤทธิผลโดยควรแก่สุขคติวิสัยในสัมปรายภพนั้น เทอญ.

บุญหยด พันธุ์เพิ่ง
กรมมหาดไทย
๓๐ มีนาคม ๒๕๐๑

"พันธุ์เพิ่ญ"
๑๕๒๒/๑๗ ถนนนครไชยศรี
สามเสนใน พระนคร.

วัดมะกอก จังหวัดปราจีนบุรี

วันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๙๙

ถึง บุญหยด พันธุ์เพ็ง

จดหมายของเธอพร้อมทั้งระเบียบของเครือญาติ นามสกุล "พันธุ์เพ็ง" และเครือญาติของท้าวนามโคตร พรหมมา ที่เธอมอบให้...... นำไปให้นั้นได้รับทราบแล้ว ด้วยความปลาบปลื้มยินดีมาก เพราะระเบียบเครือญาติของท้าวเพียเมืองซ้าย และท้าวนามโคตร พรหมมา ทั้งสองนี้ฉันได้เป็นผู้ดำเนินมาก่อน หลายปี ในระหว่างที่ฉันยังอยู่กรุงเทพ ๆ ได้ขึ้นไปบ้าน พาพวกคณาญาติที่อยู่ใกล้อยู่ไกลบำเพ็ญบุญกุศลหลายหนหลายครั้ง จุดประสงค์ก็เพื่อจะบำเพ็ญญาตกะสังคหะส่วนนี้เป็นการใหญ่ และทั้งได้ถูกสนับสนุนจากผู้ใหญ่เหนือตน มีอาว์คำดี ซึ่งเป็นปู่ของเธอเป็นต้น (ท่านผู้นี้จะเล่าประวัติย่อ ๆ ให้ฟังทีหลัง) ทำให้ฉันมี

กำลังขึ้นมาก ตั้งใจที่จะทำประวัติเครือญาตินี้ให้เป็นผลสำเร็จ ต่อมาผู้ใหญ่เหนือตนได้ล่วงลับไป ๆ มองหาใครไม่เห็นมีใครพอ ที่จะเอาใจมา ฝักใฝ่ในเรื่องนี้ เมื่อมองลงไปเบื้องหลังของตน ก็พอมีอยู่บ้าง ที่มหาสังข์ทอง (เจ้าคุณธรรมฐิติญาณ) เมื่อป่วยหนัก ทางคณะสงฆ์ได้ขอเลื่อนให้เป็นพระโพธิวงศาจารย์ เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ เธอผู้นี้เป็นผู้มีนิสสัยเป็นผู้หวังดีต่อเครือญาติอยู่ผู้หนึ่ง เมื่อต่อมา ฉันได้ออกไปประจำจังหวัดปราจีนบุรี เจ้าคุณธรรมฐิติญาณ ก็ได้ออกไปประจำวัดสุทธิจินดา นครราชสีมา จนได้เป็นเจ้าคณะผู้ช่วยตรวจการภาค ๓ ฉันเห็นว่าเธอได้ขึ้นไปบ้านบ่อย ๆ และญาติทางอุบลก็มักมาเยี่ยมเธอบ่อย ๆ เห็นว่าเป็นการสะดวกในเรื่องติดต่อ จึงได้แนะนำประโยชน์เรื่องญาตกะสังคหะ เธอก็มีความยินดีรับรองฉันจึงได้มอบภาระส่วนนี้ให้เธอทำที่ฉันได้จดไว้บ้าง กระท่อนกระแท่นไม่ติดต่อกันนั้น

ทั้งหมดให้คิดเสียใหม่ เธอได้พยายามทำอยู่เป็นเวลาหลายปี จึงลงเป็นรูปได้ ต่อมาเมื่อเจ้าคุณธรรมฐิติญาณป่วย ฉันขึ้นไปเยี่ยมที่วัดสุทธิจินดา ได้ปรารภถึงเรื่องนี้ขึ้น เธอได้เอามาให้ตรวจดู ฉันได้ดูเห็นว่าใช้ได้แล้ว จึงได้สั่งว่าให้พิมพ์เสีย จะได้แจกให้พวกลูกหลานเขาอ่าน ทำความเข้า–ใจกัน เผื่อว่ามันขาดตกบกพร่องจะได้มีผู้ช่วยกันแก้ไขใหม่ให้ดีขึ้น จะเอาดีทีเดียวยังไม่ได้ เธอก็รับรองว่าจะจัดการพิมพ์ และได้เรียบเรียงคำนำมาให้ฉันตรวจ ฉันก็อนุมัติตาม ต่อมาเธอป่วยหนักถึงมรณะภาพลง ฉันตั้งใจจะพิมพ์หนังสือเครือญาตินี้ แจกในงานศพ ของ เธอ ได้ค้นหาหนังสือนี้ไม่พบ ถามใครก็ไม่รู้เรื่อง ฉันเสียดายด้วยความหมดหวัง เพราะพยายามมาเป็นเวลาหลายปี พบแต่คำนำที่เธอเรียบเรียงไว้ เมื่อคุณ...นำมาให้ ได้

เห็นเข้าแล้วรู้สึกดีใจมาก เท่ากับของที่หายไปแล้ว เจ้าของได้เสียสละแล้ว และยังได้กลับคืนมาอีกอย่างเดิม ฉันไม่มองเห็นใครแล้ว ที่จะยังกิจนี้ให้สำเร็จได้ นอกจากเธอ

ฉะนั้น ขอเธอจงจัดการพิมพ์เถิด ถ้า-ต้องการความอุปถัมภ์อย่างไร ฉันยินดีที่จะช่วยอุปถัมภ์ทุก ๆ อย่างถ้าจะขัดข้องอย่างไร ขอได้บอกให้ทราบ ฉันเข้ามากรุงเทพตั้งแต่วันที่ ๒๐ — เดือนพฤศจิกายน เนื่องในงานทำบุญ ๘๕ ปี ของสมเด็จพระสังฆราช อยู่หลายวัน ตั้งใจอยากจะพบเธอ แต่ไม่รู้ว่าอยู่ที่ไหน เป็นแต่ได้ทราบว่าย้ายจากวาปีเข้ามาอยู่ในกรุงเทพ ฯ แล้ว ได้ให้รูปในคราวเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นราชมาให้ ๑ รูป เพื่อแสดงความยินดีในการที่เธอได้เก็บร่างประวัติของเครือญาตินี้ไว้เป็นหลักฐาน ฉันตั้งใจจะขึ้นไปนครราชสีมา เนื่องในงานประจำ

ปีของวัดสุทธิจินดา ซึ่งทางคณะอุบาสกอุบาสิกาของวัดนี้เขายังมีความเคารพนับถืออยู่เสมอ เหมือนอย่างเจ้าคุณโพธิวงศ์ (ตังข์ทอง) ยังอยู่

โดยความยินดี

พระปราจีนมุนีศรีอุทยัศตคณาจารย์

◉ สำเนาลิขิตของพระเดชพระคุณ
ท่านเจ้าคุณปราจีนมุนี ฯ
บุญหยด.

สายสกุลที่สืบจาก ท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง)

ผู้เป็นต้นตระกูล

"พันธุ์เพ็ง"

ท้าวเพี้ยเมืองซ้าย* นามเดิมชื่อ **'เพ็ง'** เป็นต้นตระกูล **'พันธุ์เพ็ง'** คำนวณตามอายุ แห่งบุตรคนเล็กของท่าน ผู้ชื่อว่า " **ท้าวบุญทัน** " ซึ่งเกิดทันในวันที่ท่านถึงอนิจกรรม จึงประมาณปีที่ท่านเกิดว่า ในระหว่าง พ.ศ. ๒๓๕๐ อันเป็นยุคแรกแห่งการตั้งเมืองอุบลราชธานี ท่านผู้นี้จะเป็นบุตรของใครก็สืบสาวไม่ได้ความชัด เป็นแต่ได้–

---

* ท่านเจ้าคุณปราจีนมุนี บันทึกไว้ว่า "เพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) เป็นบุตรของใคร เกิดเมื่อไร หมดความสามารถที่จะเดาได้ เพราะได้พยายามมานานแล้ว (๒๗ ธันวาคม ๒๔๘๘") คำว่า 'เพีย' หรือ 'เพี้ย' เป็นคำบรรดาศักดิ์นำหน้าตำแหน่งผู้ปกครองทางภาคอิสานสมัยเดิม ถ้าเป็นเมืองเอกราชก็เรียกว่า " **พระยา** " ดูรายละเอียดท้ายเล่ม

เรื่องมากระแสร์หนึ่งพอเป็นเลา ๆ ว่า ท่านเป็นลูกหลานของอาชญาหลวงเฒ่า ท่านผู้ที่ชาวเมืองเรียกกันว่า "อาชญา–หลวงเฒ่า" นี้ จะเป็นใครก็ยังไม่แจ้ง ตงบ้านเรือนอยู่ที่หน้าวัดหลวง อันเป็นแถวคุ้มเจ้าเมืองเก่า จึงสันนิษฐานว่า คงจะเป็นบุตรของท้าวเพี้ย หรือพวกพ้องของหัวหน้าที่พาหมู่อพยพจากหนองบัวลุมภู มาตั้งอยู่ดอนมดแดง แล้วย้ายมาตั้งอยู่ดงอู่ผึ้ง อันเป็นเมืองอุบลราชธานี เดียวนี้

ท้าวเพี้ยเมืองซ้ายเพ็ง มีพี่น้องร่วมท้องด้วยกัน ๔ คน คือ

๑. **เพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง)**

๒. เพี้ยสีหลัง (บุญเฮือง)

๓. นางพุดคำ

๔. นางคำตื้อ

เทือกแถวของ เพี้ยสีหลัง ก็เป็นกอใหญ่จุ้มหนึ่งถือนามสกุลไปต่างหากจากนามสกุล "**พันธุ์เพ็ง**" ณ ที่นี้จะกล่าว แต่เฉพาะ สายสกุล ที่สืบ จาก ท้าวเพี้ย เมือง ซ้าย (เพ็ง) ผู้เป็นต้นตระกูล "**พันธุ์เพ็ง**" เท่านั้น —

ท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) มีภรรยา ๒ คน คนที่ ๑ ชื่อ นางคำบ้อง (บางคนว่า ชื่อ "แก้วลา" ท่านเจ้าคุณปราจีนมุนี ถือเอาว่าชื่อ "แก้วลา" เป็นชื่อที่ถูกต้อง บุญหยด) เป็นลูกหรือเป็นหลานของท้าวเพี้ยแสนฮาชวัตร มีบุตรธิดาด้วยกัน ๔ คน เมื่อนางแก้วลาถึงแก่กรรมแล้วจึงได้ภรรยาคนที่สองชื่อ นางคำดี (บางคนว่าชื่อจันทร์ดี ท่านเจ้าคุณปราจีนมุนี ถือเอาว่าชื่อ "จันทร์ดี" เป็นชื่อที่ถูกต้อง บุญหยด) เป็นคนบ้านโพนเมือง อำเภอม่วงสามสิบ มีบุตรธิดาด้วยกัน ๔ คน ดังมีชื่อชั้นอนุชนสืบสายดังต่อไปนี้ —

ชั้นที่ ๑ ลูกท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง)

ท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) มีบุตร ธิดา ๘ คน

เกิดด้วยนางแก้วลา ๔ คนคือ :—

๑. เพี้ยนาใต้ (เบ้า)

๒. เพี้ยคำมุงคุล (คูณ)

๓. นางเหง้า

๔. นางคำดี

เกิดด้วยนางจันทร์ดี ๔ คน คือ :-

๑. เพี้ยไชยวงศ์ (หมั้น)

๒. นางบัวคำ

๓. ท้าวสิงห์

๔. เพี้ยซานุชิด (บุญทัน)

ชั้นที่ ๒ หลานท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง)

๑. เพี้ยนาใต้ (เบ้า) มีภรรยาชื่อ นางขำ เป็นธิดาของ ท้าวเพี้ยนามโคตร (พรหมมา) มีลูก ๕ คน คือ :-

๑. นางมาดี

๒. เพี้ยแขกซ้าย (คูณ)

๓. นางแก้ว

๔. นางอ่อนสี

๕. พระปราจีนมุนีศรีอุทัยทิศคนาจารย์ (เพ็ง)

๒. เพี้ยคำมุงคุล (คูณ) มีภรรยาชื่อ นางคำพักตร์ มีลูก ๗ คน คือ :-

๑. นางทองสุก

๒. นางบัวสอน

๓. ท้าวคำดี

๔. หมื่นกวี (บุญมี)

๕. เพี้ยไชยสิงห์ (สมสี) (๔ - ๕ ลูกฝาแฝด)

๖. นางจุมมณี

๗. พระหนูกาญจน์

๓. นางเหง้า มีสามีชื่อท้าวพุดทา มีลูก ๓ คน คือ:—

๑. ท้าวคำผุย

๒. นางเชิ่มมา

๓. นางคำเฟื้อง

๔. นางคำมี มีสามีชื่อ เพี้ยกรมเมือง มีลูก ๔ คน คือ:-

๑. นางหมาคูณ

๒. นางบุญตา

๓. นางก้อน

๔. ท้าวหอม

๕. เพี้ยไชยวงศ์ (หมั่น) มีภรรยาชื่อ นางคำมาสุน-
ไม่มีลูก

๖. นางบัวคำ มีสามีชื่อ ท้าวดี ไม่มีลูก

๗. ท้าวสิงห์ มีภรรยาชื่อ นางมาลี เป็นหลานของท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) มีลูก ๓ คน คือ :—

๑. นายนิด (เปรียญ)

๒. พระโพธิวงศาจารย์ (สังข์ทอง)

๓. นางบุญโฮม

๘. เพี้ยซานุชิด (บุญทัน) มีภรรยาชื่อ จำปา มีลูก ๓ คน คือ :—

๑. นายหนูเพชร

๒. ร.ต.อ. สวน

๓. นายบุญสอน

ชั้นที่ ๓ เหลนท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง)

๑. นางมาลี มีสามีชื่อ ท้าวสิงห์ เป็นบุตรของเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) มีลูก ๓ คน คือ :—

๑. นายนิด (เปรียญ)

๒. พระโพธิวงศาจารย์ (สังข์ทอง)

๓. นางบุญโฮม

๒. เพี้ยแขกซ้าย (คูณ) มีภรรยาชื่อ นางก้อน เป็นหลานของท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) มีลูก ๗ คน คือ :—

๑. นางบุญคุ้ม

๒. นางคำอร

๓. นางทองดี

๔. นายเจริญ

๕. นางจันทร์ดี

๖. นางจันทร์แดง

๗. นายจรุง

๓. นางแก้ว มีสามีชื่อ ท้าวสุ้ย มีลูก ๖ คนคือ :—

๑. นายผาด

๒. นายทา

๓. นางกรรณิการ์

๔. นางสุพิณ

๕. นายสงัด

๖. นายช

๔. นางอ่อนสี มีสามีชื่อ ขุนพิมพ์กุลศึกษากร (ด้อม เปรียญ) มีลูกหนึ่งคน คือ — นายเชษฐ์

๕. พระปราจีนมุนีศรีอุทัยทิศคณาจารย์ (เพ็ง กิตฺติงฺกโร) ได้รับตำแหน่งเป็นเจ้าคณะจังหวัดปราจีนบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ ถึงแก่มรณภาพเมื่อ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๐

หลานเพี้ยคำมุงคุล (คูณ)

๑. นางทองสุก ไม่มีสามี

๒. นางบัวสอน มีสามีชื่อ เพี้ยสีหบุตร (โสภา) เป็นบุตรของท้าวเพี้ยนามโคตร (พรหมมา) มีลูก ๕ คนคือ:-

๑. พระศรีธรรมวงศาจารย์ (เกศโร ทองจันทร์ อดีตเจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานี) ยังสถิตย์อยู่ ณ วัดสุปัฏนาราม จังหวัดอุบลราชธานี

๒. นายหนูแฝก

๓. ขุนวุฒิกรรมรักษา (ฤทธิ์ วุฑฒมาศ)

๔. นางคำเบาะ

๕. นายเสถียร

๓. ท้าวคำดี มีภรรยาชื่อ นางผึ้ง มีลูก ๒ คน คือ :—

๑. นายบุญถิร

๒. นางบัวริน

๔. หมื่นกวี (บุญมี) มีภรรยาชื่อนางหล้า มีลูก ๕ คน คือ :—

๑. นางจอม

๒. นางหอม

๓. นายส่วน

๔. นายไพ

๕. นางสมบูรณ์

๕. เพี้ยไชยสิงห์ (สมสี) มีภรรยาชื่อนางบุญจันทร์ เป็นหลานของท้าวเพี้ยนามโคตร (พรหมมา) มีลูก ๗ คน คือ :—

๑. นายถ่อน (ท่อน)

๒. นางคำมาลุน

๓. นายเทศ (เดี๋ยวนี้บวชอยู่วัดมะกอก ปราจีนบุรี)

๔. นางสิน

๕. นายทองอินทร์

๖. นางนิด

๗. ร.อ. ชาย

๖. นางจุมมณี ไม่มีสามี

๗. พระหนูกาญจน์ ไปศึกษาปริยัติธรรม ถึงมรณภาพที่วัดพิชัยญาติ จังหวัดธนบุรี แต่ พ.ศ. ๒๔...

หลานนางเหง้า

๑. ท้าวคำผุย มีภรรยาชื่อ นางหล้า มีลูก ๑ คน คือ—

นายบุญ

๒. นางเข็มมา มีสามีชื่อ นาย...... มีลูก ๓ คน คือ

๑. นางหมั้น

๒. นางเนตร

๓. นายน้อย

๓. นางคำเฟื้อง ไม่มีสามี

หลานนางคำมี

๑. นางหมาคณ มีสามีชื่อ ท้าวจุมมณี มีลูก ๔ คน คือ

๑. นางสนิท ๒. นายโฮม

๓. นายบุญเย็น ๔. นายบุญรอด

๒. นางบุญตา มีสามีชื่อ ท้าวฤทธิ์ มีลูก ๒ คน คือ

๑. นายสุข ๒. นางวัณณา

๓. นางก้อน มีสามีชื่อ เพี้ยแขกซ้าย (คูณ) เป็นหลานของ ท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) มีลูก ๗ คน คือ

๑. นางบุญคุ้ม ๒. นางคำอร

๓. นางทองสี ๔. นายเจริญ

๕. นางจันทร์สด ๖. นางจันทร์แดง

๗. นายจรุง

๔. ท้าวหอม ไม่มีภรรยา ไปค้าโคต่าง ถึงแก่กรรมที่บ้าน ลาดบัวขาว จังหวัดนครราชสีมา แต่ พ.ศ. ๒๔...

หลานท้าวสิงห์

๑. นายนิด (เปรียญ) มีภรรยาชื่อ นางคูณ ณ อุบล ไม่มีลูก

๒. พระโพธิวงศาจารย์ (สังข์ทอง นาควร เถระ ป. ๕) ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะตรวจการ ภาค ๓ เมื่อ พ.ศ.

๒๔๗๒ สถิตย์วัดสุทธิจินดา นครราชสีมา ถึงแก่มรณ-
ภาพ เมื่อ พ.ศ. ๒๔...

๓. นางบุญโฮม มีสามีชื่อ นายผา (เปรียญ) มีลูก ๒ คน คือ

๑. นายจำเนียร

๒. นายวิเชียร

หลานเพี้ยซานุชิต (บุญทัน)

๑. นายหนูเพชร มีภรรยาชื่อ นางที ไม่มีลูก

๒. ร.ต.อ. สวน มีภรรยาชื่อ นางบุญยืน มีลูก ๗ คน คือ

๑. น.ส. ประสพศรี (ติ๋ง)

๒. นายสมภพ (ต๋อง)

๓. น.ส. พรรษสินี (ติ๋ว) พันธุ์เพ็ง–แต่งงาน-แล้วกับ–จรัญยานนท์

๔. นายสุพัฒน์ (ต้อย)

๕. นางสาวทัศนีย์ (ติ๊ด)

๖. ด.ช. วีระวัฒน์ (อ๊อด)

๗. ด.ช. จรัสเดช (อู๊ด)

๘. ด.ญ. ศรีสุก (อี๊ด)

นางประสพศรี แต่งงานกับ นายสมโภช สุวรรณวงศ์ เมื่อ ๒ มีนาคม ๒๕๐๑

๓. นายบุญสอน มีภรรยาชื่อ นางผิวอ่อน ไม่มีลูก

หลานนางบุญโฮม (นางบุญโฮม สามีชื่อ ผา มีลูก ๒ คน) คือ

๑. นายจำเนียร ๒. นายวิเชียร

นายจำเนียร ได้กับนางมุกดา พันธุ์เพ็ง มีลูก ๔ คน คือ

๑. ด.ช. ปิยะพันธ์ (ตุ้ย)

๒. ด.ช. อนันตผล (แอ๊ด)

๓. ด.ช. นพดล (อิ๋ง)

๔. ด.ช. — (อั้น)

นายวิเชียร ได้กับนางเรวดี ดีละพันธ์ มีลูก ๑ คน คือ

๑. ด.ช. จ๊อด

หลานนางก้อน

๑. นางบุญคุ้ม ...... มีลูก คือ 1. [illegible]

2. ~~[illegible]~~ [illegible]

3. [illegible]

๒. นางคำอร ...... มีลูก คือ ......

๓. นางทองสี ...... มีลูก คือ ......

๔. นายเจริญ (ตาย)

๕. นางจันทร์สด...... มีลูก คือ ......

๖. นางจันทร์แดง...... มีลูก คือ ......

๗. นายจรุง ได้กับ นางถวิล มีลูก ๕ คน คือ

๑.........๒.........๓.........๔.........๕ ?

หลานนางแก้ว (สามีชื่อท้าวสุ้ย มีลูก ๖ คน) คือ

๑. นายผาด (เมื่อไปเป็นครูอยู่อำเภอเสลภูมิ) ได้กับนางหนูพึ้ง เผ่าวาณิชย์ ได้ลูก ๑ คน คือ นายสอาด พันธุ์เพ็ง

นายสอาด ได้กับนางประคอง ศรีศักดิ์ (คนร้อยเอ็ด)

ได้ลูก คือ—ชาย ๑ หญิง ๒

นายผาด ได้กับนางทรัพย์ มีลูก ๗ คน คือ

๑. นางสุขกาย

๒. นายวิรัตน์ (ส.ท.)

๓. นางวิไล

๔. นายสมัย

๕. นายนิยม

๖. นายปรีชา

๗. ด.ญ. นงนุช

๘. ด.ช. สมพงษ์

นางสุขกาย ได้กับนายเลื่อน สุวรรณนำ มีลูก คือ

๑. ด.ช. เสริมศักดิ์,

๒. ด.ช. ปรามโมทย์

๓. ด.ญ. วารุณี

๔. ด.ช. ดะนัย

๕. ด.ช. โกมล

นางวิไล ได้กับนายถวิล เครือณรงค์ มีลูก ๒ คน คือ

๑. ด.ช. ......

๒. ด.ญ. ......

นายรัตน์ ได้กับ ....

นายทา ไม่มีลูก

นางกรรณิการ์ ได้กับขุนพิสุทธิวรวาท(เกตุศิริ)

มีลูก ๖ คน คือ

๑. นางวิบูลย์

๒. นายกมล

๓. นายสุทธิชัย (เด่นใจ)

๔. นายอุทัย

๕. นายคนัย

๖. นายวิทยา

นางวิบูลย์ ได้กับนายยรรยง จรัญยานนท์ มีลูก ๖ คน คือ

๑. นายอิศรานุภาพ

๒. นายวาสิต

๓. นายกิตติ

๔. ด.ช. จิระ (จ้อย)

๕. ด.ช. วสุ (จิ๊ด)

๖. ด.ญ. ศรุตี

นายกมล ได้กับนางสมจิตต์ พึกทองเอม ถพบุรี มีลูก ๕ คน คือ

๑. ด.ช. เกรียงศักดิ์

๒. ด.ญ. กานดา

๓. ด.ญ. รุจิรา

๔. ด.ญ. จริยา

๕. ด.ญ. ตุ๊

นายสุทธิชัย ได้กับ นางเสถียร แสงสุริยะ มีลูก ๓ คนคือ

๑. ด.ญ. อ้อยทิพย์
๒. ด.ช. อ้น
๓. ด.ช. ณรรฐ

นายอุทัย ได้กับนางมณี คำบุญ มีลูก ๕ คน คือ—

๑. ด.ช. แดง (ตาย)
๒. ด.ช. อนุรุทธิ์
๓. ด.ญ. นันทนา
๔. ด.ช. อ๊อด
๕. ด.ช. อู๊ด

นายดนัย ได้กับนางพูลรัตน์ มูลศาสตร์ สุรินทร์ ได้ลูก ๑ คน คือ

๑. ด.ช. นิรุทธิ์

นายวิทยา —

๔. นางสุพิน ได้กับ ร.ท. คูณ ไม่มีลูก

๕. นายสงัด ได้กับนางจันทร์สด (ลูกเพี้ยแขก ซ้าย นางก้อน) มีลูกคือ นายสงบ (เคี้ย)

ได้กับนางเครือวัลย์ คล่องอาวุธ ไม่มีลูก (มีลูกเลี้ยง ๑ คน)

๖. นายชู ไม่มีลูก

หลานนางบัวสอน (ได้กับเพี้ยสีหบุตร โสภา) มีลูก ๒ คน คือ

๑. พระศรีธรรมวงศาจารย์ (เกศโร ทองจันทร์) บรรพชาแต่เด็ก ๆ

๒. นายหนูแฝก

นายหนูแฝก ได้กับนางจอม (ลูกหมื่นกวี) ไม่มีลูก

ได้กับนางหมา มีลูก ๑ คน คือ

๑. นายสด

นายสด ได้กับนางสุพันธ์ มีลูก คือ

๑. ด.ญ. บุญรอด

๒. ด.ญ................

กับท้าวฤาทองจักร (คำ วุฎฐมาศ) มีลูก ๓ คน คือ—

๒- นางคำเบาะ

๓. ขุนวุฒิกรรมรักษา (ฤทธิ์ วุฒฐมาศ)

๓. นายเสถียร

ขุนวุฒิกรรมรักษา ได้กับนางสายทอง มีลูก ๘ คน คือ

๑. นางฉวี

๒. น.ส. ฉลวย

๓. นางมวลมาศ (นายโบว์ โสวภาค เลี้ยงเป็นลูก)

๔. น.ส. เฉวียน

๕. นายเฉลิมเดช (โอ๊ด)

๖. น.ส. เฉดาศรี (แอ๋ว)

๗. นายฉลาด (อู๊ด)

๘. นายฉะอ้าน (อ๊าด)

นางฉวี ได้กับนายละออง ชุมมานนท์ มีลูก๕ คน คือ—

๑. ด.ญ. อรจรรณ

๒. ด.ช. เสวกพงศ์

๓. ด.ช. จรูญศักดิ์

๔. ด.ช. ธนะรัชต์

๕. ด.ช. วัชรเวชช์

นางมวลมาศ ได้กับนายสาย โสวภาค มีลูก ๒ คน คือ—

๑. ด.ญ. ศิวามาศ (ยุ้ย)

๒. ด.ช. ป่อหลอ

นางคำเบาะ ได้กับ นายพิน อินทรีย์ มีลูก ๓ คน คือ—

๑. นางสมจิตต์ (หม่อมสมจิตต์)

๒. นางสมใจ

๓. น.ส. ประไพ

นางสมจิตต์ ได้กับ หม่อมเจ้าชุมปกบุตร ชุมพล มีบุตร ๔ คน คือ

๑. มรว. หญิงชุมจิต (หญิงใหญ่)

๒. มรว. หญิงช่อจิต (โหยด)

๓. มรว. สิทธินัดดา (แหลม)

๔. มรว. หญิงทัตย์ทยา (เล็ก)

นางสมใจ ได้กับ นายสมพงษ์ บุนนาค มีลูก ๓ คน คือ

๑. ด.ญ. ธารินี (กุ๊กไก่)

๒. ด.ช. นก

๓. ด.ญ. หมู

นายเสถียร ได้กับ นางสิม ภูริพัฒน์ น้องสาว รมต.ทองอินทร์ รมต. ทิม ภูริพัฒน์ มีลูก ๒ คน คือ

๑. น.ส. ประภา

๒. น.ส. ปรีดา

หลานท้าวคำดี— ท้าวคำดี มีภรรยาชื่อ นางผึ้ง มีลูก ๒ คน คือ—

๑. นายบุญถิร

๒. นางบัวริน

นายบุญถิร ได้กับ นางคำผุย ระวังดี คนพิมูล มีลูก ๑ คน คือ—

๑. นายบุญหยด พันธุ์เพ็ง

ได้กับนางลูกอินทร์ มีลูก ๓ คน คือ—

๑. นางสมถวิล

๒. นายมิลินทร์

๓. นางวนิดา (นางบัวรินนำมาเลี้ยงแต่ได้อายุ ๓ วัน)

ได้กับนางอุดม มีลูก ๒ คน คือ

๑. นายแอ๊ด

๒. น.ส.... (อยู่กับนายเจียม โชติรัชต์ อดีต ส.ส. อุบล)

นายบุญหยด พันธุ์เพ็ง ได้กับนางยุพยง บีติฤทธิ์ คนผักไห่ อยุธยา มีลูก ๔ คน คือ

๑. ด.ญ. บูลยง

๒. ด.ช. ยงบุณย์

๓. ด.ช. เพชรวาปี

๔. ....

นางสมถวิล ได้กับ นายพร ชื่นชอบ มีลูก ๑ คน คือ

๑. ด.ญ....... (แต๋ว)

นายมิลินทร์ ได้กับนาง.................มีลูก......คน คือ..............

นางวนิดา ได้กับ สุวัฒน์ เร่งตระกูล คนทางจังหวัดเลย มีลูก ๓ คน คือ

๑. ด.ช. ต๋ง

๒. ด.ช. ต๋อง

๓. ด.ญ............

นางบัวริน ได้สามีชื่อ ขุนทยาประศาสน์ (แก้ว ทยาบัดศา) มีลูก ๑ คน คือ

๑. นายบุญเลิศ ทยาบัดศา

นายบุญเลิศ ทยาบัดสา ได้กับนางอำพร ไม่มีลูก

หลานหมื่นกวี (บุญมี) ภรรยาชื่อ นางหล่า มีลูกคือ—

๑. นางจอม

๒. นางหอม

๓. นายส่วน

๔. นายไพ

๕. นางสมบูรณ์

นางจอม ได้กับ นายแฝก ไม่มีลูก

นางหอม ไม่มีลูก

นายส่วน ครูอยู่บ้านหนองสองห้อง ไม่มีลูก

นายไพ ได้กับนาง จันทร์ มีลูก ๒ คน คือ

๑. นายสมพร

๒. นาง (ตาย)

ได้กับนางบุญถ้อม มีลูก ๕ คน คือ—

๑..........๒.........๓...........๔...........๕.........

นางสมบูรณ์ ได้กับ..........มีลูก...........คือ........

หลานเพี้ยไชยสิงห์ (สมสี) ภรรยาชื่อ นางบุญจันทร์ เป็นหลานท้าวเพี้ยนามโคตร (พรหมมา) มีลูก ๗ คน คือ

๑. นายถ่อน (ท่อน) ได้กับนางสมจิตต์ ไม่มีลูก

๒. นางคำมาดุน ได้กับนายเพ็ง กุมารสิงห์ มีลูก ๔ คน คือ

๑. นางอัมพร

๒. นายบุญส่อน

๓. นายวิชัย

๔. นายดำรง (นางสินเลี้ยงเป็นลูก)

นางอัมพร ได้กับนายฮ่องเจียว มีลูก ๔ คน คือ

๑. ด.ญ. บังอร

๒. ด.ญ. อมรรัตน์

๓. ด.ญ. ทัศนีย์

๔. ด.ญ. อนงค์ศรี

๓. นายเทศ ได้กับ นางสิงห์ ศิริเวชชพันธ์ คนปากคลองสามเสน กรุงเทพฯ มีลูก คือ– นางสงวน– นางทรัพย์– นาง...... (ทั้งสามนี้ เดี๋ยวนี้ยังไม่ทราบที่อยู่)

ได้กับ นางพันธ์ ศรีสมบัติ คนจังหวัดสงขลา มีลูก ๓ คน คือ

๑. น.ส. ประทีป

๒. น.ส. ประทุม

๓. ด.ช. ประทิน (เดี๋ยวนี้อยู่จังหวัดยะลา)

๔. นางสิน ได้กับนายพร (น้องมหาผา บิดานายจำเนียร) มีลูก ๑ คน (ตาย) เลี้ยงนายดำรง พันธุ์เพ็ง เป็นลูก

๕. นายทองอินทร์ ได้กับนางละออ มีลูกคือ—

๑. นางซ่อนกลิ่น

๒. นายถวิล

๓. ด.ญ. แต๋ว

๔. ด.ช. โหลย

๕. ด.ช. ชม (ด.ช.ชมให้เป็นลูกของ ร.อ.ชาย พันธุ์เพ็ง)

ได้กับนางจันทร์เพ็ง ดุมพุก มีลูก คือ—

๑ — ? (๕ หรือ ๖ คน)

๖. นางนิล ได้กับ นายบื่น วรภัย มีลูก ๕ คน คือ—

๑. น.ส. ปราณีต

๒. นายวิชัย (แอ๊ด)

๓. น.ส. รำไพ (ติ๋ว)

๔. ด.ช. ปรีชา (อ๊อด) อยู่กับนายถ่อน ใช้สกุล พันธุ์เพ็ง

๕. ด.ช. ปรีชา

๗. ร.อ.ชาย ได้กับนางสมร บุตรราช วารินทร์ มีลูก คือ—

๑. นายชม (ลูกนายทองอินทร์มาเลี้ยงเป็นลูก)

๒. ด.ช. สุชาติ

๓. ด.ญ. แอ๋ว

๔. ด.ญ. แดง

นางบุญจันทร์ ภรรยาของเพี้ยไชยสิงห์ (สมสี) มีน้อง ๆ ซึ่งเพี้ยไชยสิงห์ (สมสี) เอามาเลี้ยงดูแต่เล็ก ๆ และได้ใช้นามสกุล "พันธุ์เพ็ง" ตามพี่ด้วย. น้อง ๆ ของนางบุญจันทร์ มี ๔ คน คือ—

๑. ท้าวคำพันธ์

๒. ท้าวชู

๓. ท้าวต่วน

๔. นายต้อม

ท้าวคำพันธ์ ได้กับนางสังข์ (นางสังข์ มารดาของนางเทียบ ภรรยานายสุวรรณ) มีลูก คือ......

ท้าวชู พันธุ์เพ็ง ได้กับนางเขียน พิมูล มีลูก คือ

๑. นายสวน (เดี๋ยวนี้เปลี่ยนชื่อเป็นเชวง อยู่นราธิวาส)

๒. รตท. เรืองชัย

๓. นางสุมาลี

๔. นางทองสุข

๕. นางบริสุทธิ์

นายสวน (เชวง) ได้กับ............มีลูก......คน คือ...

ร.ต.ท. เรืองชัย ได้กับ นางมาลี มีลูก คือ

๑. ด.ญ. ตุ้ย

๒. ด.ญ. จิ๋ม

๓. ด.ญ..........

๔. ด.ช. แป๊ะ

และลูกอีกสองคน ชื่อ —๑.........๒.........

นางสุมาลี ได้กับ นายทวี พิมพ์พรรค์ ไม่มีลูก

นางทองสุข ได้กับ นายมงคล รำแพน มีลูก คือ...

นางบริสุทธิ์

ท้าวด่วน พันธุ์เพ็ง ได้กับนางพุด คนนครราชสีมา มีลูก ๑ คน คือ

๑. นางอุไร

ได้กับ นางปลั่ง มีลูก ๔ คน คือ

๑. นางกุหลาบ

๒. รตท. สิงห์โต

๓. นางสว่าง

๔. นายบุญช่วย (ตาย)

นางกุหลาบ ได้กับ นายสอน อมรรัตน์ มีลูก ๑ คน คือ

๑. นายจินดา อมรรัตน์

รตท. สิงห์โต ได้กับนางสมจิตต์ ลำปาง มีลูก๙ คนเหลือ ๖ คน คือ

๑. ด.ช. ประสิทธิ์ศักดิ์

๒. ด.ช. แต้ม

๓. ด.ญ. พรรณทิพย์

๔. ด.ญ. ทิพวรรณ

๕. ด.ช. น้อย

๖. ด.ช. แดง

นางสว่าง ได้กับนายประกอบ บุญเชย มีลูก คือ

๑. นายสุขเกษม (ตาย)

๒. ด.ญ. เปรมปรีดิ์

๓. ด.ญ. วาศิษฐี

๔. ด.ช. วีระกุล

๕. ด.ช. บุญศิริ

นายล้อม ได้กับนางบุญมา มีลูกชายคนเดียว คือ

๑. นายเจริญ พันธุ์เพ็ง

นายเจริญ ได้กับนางพรรณี ยุทธทวี มีลูก ๑ คน คือ

๑. ด.ญ. พิกุล

ได้กับ นางสมจิตต์ อ้วนคำ คนเชียงคาน จ.ว.

เฉย มีลูก ๘ คน คือ—

๑. ด.ญ. เกษร

๒. ด.ญ. คุ้มทอง

๓. ด.ญ. ผ่องศรี

๔. ด.ญ. ฉวีวรรณ

๕. ด.ญ. จรัดยา

๖. ด.ช. ดำรง

๗. ด.ญ. กิ่งแก้ว

๘. ด.ญ. พวงเพชร

นายเสงี่ยม พันธุ์เพ็ง มาสาย.........

สืบจากท่านเจ้าคุณศรีธรรมวงศาจารย์ เมื่อ ๑๘ มิถุนายน ๒๔๙๒ ได้ความดังนี้—

ว่า มาทางสายเพี้ยนาใต้ (เบ้า)

เพี้ยนาใต้ (เบ้า) มีภรรยาชื่อ นางขำ ธิดาของท้าวเพี้ยนามโคตร (พหรมมา)

นางขำ มีพี่สาวชื่อ นางบุญตา นางบุญตาใช้สกุลพันธุ์เพ็งกับเพี้ยนาใต้

นางบุญตา ได้กับ.........มีลูก คือ

๑. นางหล้า

๒. นางทอง

๓. นางบุญ

นางหล้า ได้กับ.........มีลูก คือ นายเสงี่ยม พันธุ์เพ็ง

นายเสงี่ยม ได้กับ นางก้อนแก้ว วันสาย

มีลูก ๓ คน คือ—

๑. ด.ช. ตุ๋ ๒. ด.ช. ติ๋ว

๓. ด.ญ. ต้อย

ที่ควรจะสืบสอบถามว่าท่านเหล่านี้ มาสายใด มีอีกคือ

๑. ร.อ.สังข์ พันธุ์เพ็ง สมาชิกสภาจังหวัด พระนครศรีอยุธยา มีบุตรอีกหลายคน อาทิเช่นๆ คุณระเบียบ–

๒. นายบุญยัง พันธุ์เพ็ง ครู—และเจ้าของไร่มันศรีราชา ชลบุรี

(สายสกุล ที่จดไว้แล้วนี้ น่าจะยังไม่ละเอียด

สมบูรณ์ดีพอ อาจจะมีข้อบกพร่องมากอยู่ ขอท่านผู้เกี่ยวกับสายสกุลนี้ ถ้าได้พบเห็นก็ขอได้โปรดชี้ข้อบกพร่อง เพิ่มเติมรายชื่อบุตรหลานให้ถูกต้องสมบูรณ์ช่วยกันด้วย เพื่อความรุ่งเรืองไพศาลของวงศ์ตระกูล แล้ว........... ขอได้โปรดส่งไปที่– บุญหยด พันธุ์เพ็ง– บ้านเลขที่ ๑๕๒๒/๑๗ ถนนนครไชยศรี สามเสนใน พระนคร.)

ท้าวคำดี นางผึ้ง มีญาติ คือ นางสี นางสใช้สกุล พันธุ์เพ็ง

นางสี ได้กับนาย.........มีลูกคือ นายที

นายที ได้กับ นางสาย มีลูก คือ นายบุญยืน

ได้กับนางพิมพา มีลูก คือ ด.ช.บุญมา

คณะญาติของท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง)

ผู้เป็นต้นสกุล "พันธุ์เพ็ง"

ท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) มีพี่น้องร่วมท้องด้วยกัน ๔ คน คือ

๑. ท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง)

๒. เพี้ยสีหคลัง (บุญเฮือง)

๓. นางพุดคำ

๔ นางคำตื้อ

เทือกแถวที่สืบจากท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) ได้จดไว้เป็นหลักฐานแล้ว ส่วนที่สืบจากเพี้ยสีหคลัง (บุญเฮือง) ก็น่าที่ลูกหลานจะสืบสาวขีดเขียนไว้ เพราะถ้านานไปกว่านี้ก็จะสืบกันได้ยาก เวลานี้เพียงชั้นหลาน เหลนก็ไม่รู้จักกันแล้ว อย่างน้อยควรจะรู้จักว่า เพี้ยสีหคลัง (บุญเฮือง) น้องท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) มีภรรยาชื่ออะไร มีบุตรกี่คน มีหลานกี่คน คือใครบ้าง ใช้นามสกุลอะไร ตั้งภูมิลำเนา

อยู่ที่ไหน แม้ก็กนางพุดคำ และนางคำตื้อ ก็ควรที่จะสอบสวนจดจำไว้เช่นกัน เพื่อความไพศาลและความสามัคคีของคณะญาติในอนาคต

ส่วนจุ้มของนางคำตื้อ นั้นได้จดไว้ดังนี้—

นางคำตื้อ มีสามีชื่อ......มีธิดาคนหนึ่งชื่อ นางหล้า

นางหล้ามีสามีชื่อ.......... มีธิดาคนหนึ่ง นางแดง

นางแดง มีสามีชื่อ นายหอม มีลูก ๒ คน คือ

๑. นายยื่น

๒. นางพันทา ถือนามสกุล "พันธุ์เพ็ง"

อนึ่ง นางแก้วดา หรือนางคำป้อง ผู้เป็นภรรยาของท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) นั้นมีพี่น้องร่วมท้องกัน ๓ คน คือ—

๑. นางแก้วดา

๒. นางสีดา

๓. นางจันทา

นางแก้วดา มีลูก ๔ คนคือ—๑. เพี้ยนาใต้ (เบ้า)

๒. เพี้ยคำมุงคุล (คูณ)

๓. นางเหง้า

๔. นางคำมี่

นางสีดา ได้กับ.........มีลูก คือ นางซาว

นางซาว ได้กับ ท้าวด้วง มีลูก ๒ คน คือ

๑. นายกอง

๒. นายคง บ้านหน้าวัดหลวง

นางจันทา ได้กับ.........มีลูก คือ นางเผิ่ง

นางเผิ่ง ได้กับ.........มีลูก คือ

๑. ท้าวผา (หมอผา)

๒. ท้าวตุ่น

ท้าวผา ได้กับนางหอม มีลูก คือ–

๑. นางก้อน ๒...............๓............

ท้าวตุ่น ได้กับนาง...........มีลูก คือ–

๑. ขุนวรวาทพิสุทธิ์ (สุขพันธุ์เพ็ง)

๒. นายซุน

๓. นายเซี่ยน

๔.........................

ขุนวรวาทพิสุทธิ์ ได้กับ นางแถม สิงหัษฐิต มีลูก ๑ คน คือ

๑. นายโอภาส พันธุ์เพ็ง

ได้กับนางสำราญ ไชยพรรค มีลูก ๔ คน คือ—

๑. นายสุขุม (ป๋อง)

๒. น.ส. สิริยา (แอ๋ว)

๓. น.ส. ศิวพร (อื๋น)

๔. น.ส. รัชนีกร (อิ๋ว)

เพี้ยสีหคลัง (บุญเฮือง) น้องชายของท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง)

เพี้ยสีหคลัง (บุญเฮือง) ได้กับ......มีลูก คือ—

๑. นาย.........เป็นพ่อเฒ่าของนางคูณ (นางคูณ ซึ่งอยู่กับบ้าเดือน นางบังอร) มีนางจันทร์แดง นางคูณ

๒. นาย.........พ่อของนายพร

๓. นาย.........บิดาของนางแพง (นางแพง ซึ่งอยู่กับนายเดียงไชยกาล)

๔. นางสุกันต์.........มารดาของนางสุพรรณ์ (ท่านเจ้าคุณศรีเรียก อาวสุกันต์

สายสกุลที่สืบจาก ท้าวเพี้ยนามโคตร (พรหมมา)

ท้าวเพี้ยนามโคตร นามเดิมชื่อ "**พรหมมา**" ประมาณว่าเกิดในระหว่างที่อพยพมาตั้งเมืองอุบลราชธานีใหม่ ๆ ปรากฏว่าตั้งบ้านเรือนอยู่ที่คุ้มวัดใต้ริมท่ากกขามเรียน ท่านผู้นี้จะเป็นบุตรของผู้ใดไม่แจ้ง เป็นแต่คาดว่าเป็นลูกของท้าวเพี้ยที่พากันอพยพจากหนองบัวลุมภู มาตั้งอยู่ดอนมดแดง แล้วย้ายมาตั้งอยู่ดงอู่ผึ้ง อันเป็นเมืองอุบลราชธานีเดี๋ยวนี้ ท่านผู้นี้มีพี่น้องร่วมท้องด้วยกันกับท่าน ๔ คน คือ

๑. เพี้ยนามโคตร

๒. เชียงอ่อน

๓. นางคำมี

๔. นางเคน

เทือกแถวของน้องท่าน ๓ คนนั้น ได้จดไว้ต่างหากแล้ว

ในที่นี้จะจดแต่เทือกแถวของท้าวเพี้ยนามโคตร เท่านั้น ใน จุ้มของท้าวเพี้ยนามโคตร มีแยกออกตั้งนามสกุล ถือสกุลต่าง ๆ กันไปหลายสกุล แต่นามสกุล **"พันธุ์เพ็ง"** ซึ่งถือท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) เป็นต้นสกุล ได้สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับจุ้มของท้าวเพี้ยนามโคตรนี้มาก ได้ยินมาว่าท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) ผู้เป็นต้นสกุล "พันธุ์เพ็ง" และท้าวเพี้ยนามโคตร (พรหมมา) ผู้เป็นต้นสกุล **"โคตรคง"** เป็นญาติกัน เพราะฉะนั้น ๒ จุ้มนี้จึงมีลูกหลานเกี่ยวดองกันสืบมา ฯ

ท้าวเพี้ยนามโคตร (พรหมมา) มีภรรยา ๒ คน คนที่ ๑ ชื่อนางบรรพพา (บางคนว่า ชื่อหนูแดง) มีบุตรธิดาด้วยกัน ๔ คน เมื่อนางบรรพพา ภรรยาต้นถึงแก่กรรมแล้ว จึงได้มีภรรยาคนที่ ๒ ชื่อนางแก้วพิดา (บางคนว่าชื่อแก้วดา) ได้บุตรธิดาด้วยกัน ๔ คน มีชื่อชั้นลูกหลานเหลนสืบสายสกุล ดังต่อไปนี้—

ชั้นที่ ๑ ลูกท้าวเพี้ยนามโคตร

ท้าวเพี้ยนามโคตร (พรหมมา) มีบุตรธิดา ๘ คนเกิดด้วยนางบรรพพา ๔ คน คือ—

๑. เพี้ยบัญญาพิจิตร (เชษฐา) ๒. นางบุญตา
๓. ท้าวสีดวง ๔. นางข่า

เกิดด้วยนางแก้วพิดา ๔ คน คือ—

๑. เพี้ยสีหบุตร (โสภา) ๒. นางหมูน
๓. ท้าวหมั่น ๔. นางหมาคูณ

ชั้นที่ ๒ หลานท้าวเพี้ยนามโคตร

๑. เพี้ยบัญญาพิจิตร (เชษฐา) ได้กับนาง......มีลูก ๒ คน คือ—

๑. นางหนู
๒. นางปั้ง

๒. นางบุญตา ได้กับท้าวเวียงแด คนบ้านหนองไหล มีลูกด้วยกัน ๘ คน คือ—

๑. นางอ่อนสา ๒. นางนก
๓. ท้าวดี ๔. ท้าวคูณ
๕. นางหล้า ๖. นางคำมาตุน
๗. นางทอง ๘. ท้าวเคน

๓. ท้าวสีดวงได้กับนางประภา มีลูก ๕ คน คือ—

๑. ท้าวหนู ๒. นางสุชา

๓. นางหล้า ๔. นางกอง

๕. นางทอง

๔. นางชำ ได้กับเพี้ยนาใต้ (เบ้า) บุตรท้าวเพี้ยเมือง ซ้าย (เพ็ง) มีลูก ๕ คน คือ—

๑. นางมาลี ๒. เพี้ยแซกซ้าย (คูณ)

๓. นางแก้ว ๔. นางอ่อนสี

๕. พระปราจีนมุนีศรีอุทัยทิศคณาจารย์ (เพ็ง)

๕. เพี้ยสีหบุตร (โสภา) ได้กับนาง......มีลูก ๓ คนคือ-

๑. นางบุญกอง ๒. นางพิมพา

๓. นางกอง

ได้กับนางบัวสอน หลานท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) มีลูก ๒ คน คือ—

๑. พระศรีธรรมวงศาจารย์ (ทองจันทร์)

๒. ท้าวหนูแฝก

๖. ท้าวหมั่น ได้กับนางล้อม มีลูก ๓ คน คือ—

๑. ท้าวแท่ง ๒. ท้าวแสง

๓. นางแก้ว

๗. นางหมูน ได้กับท้าวพหรมจักร มีลูก ๕ คน คือ

๑. นางบุญจันทร์ ๒. ท้าวคำพันธ์

๓. ท้าวชู (บิดา นายส่วน รตท. เรืองชัย)

๔. ท้าวต่วน (บิดา นางกุหลาบ นางสว่าง รตท. สิงห์โต)

๕. ท้าวล้อม

๘. นางหมาคูณ ได้กับท้าวหนูน้อย มีลูก ๕ คน คือ

๑. ท้าวสุริยะ ๒. นางพุดคำ

๓. นางบุญชู ๔. นางยืน

๕. นางแก้ว

ชั้นที่ ๓ เหลนท้าวเพี้ยนามโคตร

หลานของเพี้ยปัญญาพิจิตร (เชษฐา)

๑. นางหนู ไม่มีสามี

๒. นางปั้ง ได้กับท้าวเพ็ง มีลูก ๒ คน คือ

๑. นางคำผุย ๒. นางเจียงคำ

หลานของนางบุญตา

๑. นางอ่อนสา ได้กับท้าวทา มีลูก ๑ คน คือ

๑. นางบุญ

๒. นางนก ได้กับท้าวพา มีลูก ๒ คน คือ

๑. นายเพชร ๒. นายมา

๓. ท้าวดี ได้กับนางหอม มีลูก ๓ คน คือ

๑. นางนาค ๒. ขุนกอบกิจสาร (ทองคำ)

๓. นายแปลง

๔. ท้าวคูณ ได้กับนางโง่นคำ มีลูก ๑๑ คน คือ

๑. นางกา ๒. นางเผือก

๓. นางรอด ๔. นายเครื่อง

๕. นางบั้ด ๖. นายพัน

๗. นายโส่ม ๘. นายโฮ่ม

๙. นางจันทร์ ๑๐. นางสา ๑๑. นายมา

๕. นางหล้า ได้กับท้าวเฮ้า มีลูก ๕ คน

๑. นางพวง ๒. นายเหลี่ยม

๓. นางหอม ๔. นางจันทร์แดง

๕. นางหมาจุ

๖. นางคำมาตุน ได้กับเพี้ยไชยวงศ์ (หมั่น) บุตรท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) ไม่มีลูก

๗. นางทอง ได้กับ.........ไม่มีลูก

๘. นายเคน ไปบ่อแก้วแต่อายุ ๑๘ ปี ไม่มีใครรู้ข่าว

หลานท้าวสีดวง

๑. ท้าวหนู ได้กับ......... มีลูก......คน คือ–

๒. นางซา ได้กับ......... มีลูก......คน คือ–

๓. นางหล้า ได้กับ....... มีลูก......คน คือ–

๔. นางกอง ได้กับ....... มีลูก......คน คือ–

๕. นางทอง ได้กับ....... มีลูก......คน คือ–

หลานนางซา

๑. นางมาลี ได้กับท้าวสิงห์บุตรท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) มีลูก ๓ คน คือ–

๑. นายนิด เปรียญ

๒. พระโพธิวงศาจารย์ (สังข์ทอง)

๓. นางบุญโฮม

๒. เพี้ยแขกซ้าย (คูณ) ได้กับนางก้อน หลานท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) มีลูก ๗ คน คือ—

๑. นางคุ้ม ๒. นางคำอร

๓. นางทองสี ๔. นายเจริญ

๕. นางจันทร์สด ๖. นางจันทร์แดง

๗. นายจรุง

๓. นางแก้ว ได้กับท้าวสุ้ย มีลูก ๖ คน คือ

๑. นายผาด ๒. นายทา

๓. นางกรรณิการ์ ๔. นางสุพิณ

๕. นายสงัด ๖. นายชู

๔. นางอ่อนสี ได้กับขุนพิมพ์กุลศึกษากร (ล้อม เปรียญ) มีบุตร ๙ คน แต่ได้เลี้ยง ๑ คน คือ- นายเชษฐ์

๕. พระปราจีนมุนีศรีอุทัยทิศคณาจารย์ (เพ็ง กิตฺติงฺกโร เถระ) ได้รับตำแหน่งเป็นเจ้าคณะจังหวัดปราจีนบุรี สถิตย์ที่วัดมะกอก จังหวัดจันบุรี

หลานเพี้ยสีหบุตร (โสภา)

๑. นางบุญกอง ได้กับ.........มีลูก......คน คือ—

๒. นางพิมพา ได้กับ.........มีลูก......คน คือ—

๓. นายกอง ได้กับ.........มีลูก......คน คือ—

๔. พระศรีธรรมวงศาจารย์ (ทองจันทร์ เกศร เถระ) ได้รับตำแหน่งเป็นเจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อ พ.ศ. ๒๔......... สถิตย์อยู่ที่วัดสุปัฏนาราม จังหวัดอุบลราชธานี

๕. ท้าวหนูแฝก ได้กับนางหมา มีลูก ๑ คน คือ—

๑. นายสด

หลานท้าวหมั่น

๑. ท้าวแท่ง ได้กับนางโก มีลูก ๓ คน คือ

๑. พระมหาเลี่ยม ๒. นายเปี่ยม

/ ๓. นายเลียบ

๒. ท้าวแสง ได้กับนางศิลา มีลูก ๕ คน คือ

๑. นายสีหา ๒. นายสวัสดิ์

๓. นายเกษ ๔. นายรอด

๕ นายใบ

๓. นางแก้ว ได้กับ.........มีลูก ๔ คน คือ –

๑. นายโทน ๒. นายบุญ

๓. นางคูณ ๔. นายรอด

หลานนางหมูน

๑. นางบุญจันทร์ ได้กับเพี้ยไชยสิงห์ (สมลี) หลานท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) มีลูก ๗ คน คือ

๑. นายท่อน ๒. นางคำมาลุน

๓. นายเทศ ๔. นางสิน

๕. นายทองอินทร์ ๖. นางนิล

๗. นายชาย (ร.อ.ชาย)

๒. ท้าวคำพันธุ์ ได้กับนาง.........มีลูก......คน คือ

๓. ท้าวชู ได้กับนางเขียน มีลูก ๕ คน คือ

๑. นายสวน ๒. รตท. เรืองชัย

๓. นางสุมาลี ๔. นางทองสุข

๕. นางบริสุทธิ

๔. ท้าวด่วน ได้กับนางพุด เป็นคนเมืองนครราชสีมา มีลูก ๑ คน คือ—

๑. นางอุไร

ได้กับนางปลั่ง มีลูก ๔ คน คือ--

๑. นางกุหลาบ ๒. นางสว่าง

๓. รตท. สิงห์โต ๔. นายบุญชู (ตาย)

๕. นายล้อม ได้กับนางบุญมา มีลูก ๑ คน คือ

๑. นายเจริญ (ผู้ช่วยคลังจังหวัดร้อยเอ็ด)

หลานนางหมาคูณ

๑. ท้าวสุริยะ ได้กับนาง.........มีลูก......คน คือ—

๒. นางพุดคำ ได้กับนาย........มีลูก......คน คือ—

๓. นางบุญ ได้กับนาง.........มีลูก......คน คือ—

๔. นางยิ้น ๕. นางแก้ว

คณะญาติของท้าวเพี้ยนามโคตร

ท้าวเพี้ยนามโคตร (พรหมมา) มีพี่น้องร่วมท้องด้วยกัน ๔ คน คือ

๑. ท้าวเพี้ยนามโคตร (พรหมมา) ๒. เชียงอ่อน

๓. นางคำมี ๔. นางเคน

ท้าวเพี้ยนามโคตร (พรหมมา) มีบุตรธิดา ๘ คน ดั่งที่เขียนไว้แล้วในสายสกุลอันสืบเนื่องมาจากท่านนั้น

เชียงอ่อน มีบุตรธิดา ๖ คน คือ

๑. นางสุข ๒. นางพิมพ์

๓. ท้าวคำ ๔. ท้าวเงิน

๕. ท้าวดวง ๖. นางทอง

นางคำมี มีบุตรธิดา ๓ คน คือ ๑. นางบุดดี

๒. ท้าวพัน ๓. ท้าวพรหมมา

นางเคน มีบุตรธิดา ๓ คน คือ ๑. ท้าวซู

๒. ท้าวสวน ๓. นางคูณ

พี่น้องของท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) เหล่านี้ ใช้นามสกุลว่าอย่างไร ตงภูมิลำเนาอยู่ที่ไหน ควรที่ลูกหลานจะสืบสวนจดจารึกไว้ได้ก็จะเป็นการดี

เพี้ยนามโคตร(พรหมมา) เมื่อภรรยาคนที่ ๑ ถึงแก่กรรมแล้ว จึงมาได้กับนางแก้วพิดา บางคนก็เรียก "นางแก้วดา" เกิดบุตรธิดาด้วยกัน ๔ คน บางคนบอกว่า ๖ คน คือ

๑. เพี้ยสีหบุตร (โสภา) ๒. ท้าวหมั่น

๓. ท้าวบุตรทา หรือท้าวบุดตา ๔. นางทุมมา

๕. นางหมูน ๖. นางหมาคูณ (ควรจะสืบว่ามีกี่คนแน่)

นางแก้วพิดา ภรรยาท้าวเพี้ยนามโคตร (พรหมมา) นั้น มีพี่น้องร่วมท้องด้วยกัน ๔ คน คือ—

๑. นางแก้วพิดา ๒. นางดำกา

๓. นางสุ้ย ๔. นางคูณ

นางแก้วพิดา มีบุตรธิดา ๖ คน มีชื่อดังได้กล่าวไว้แล้ว

นางดำกา ได้กับใคร มีลูกกี่คน มีภูมิลำเนาอยู่ที่ไหน ยังไม่ได้สืบจดไว้

(สงสัยว่าเป็นย่าของนางแพง—อำนวย......บุญหยด)

นางสุ้ย เป็นมารดาของพ่อเฒ่าพุดผา บ้านคูเมือง อำเภอวารินทร์ (ยังพอสืบได้)

นางคูณ ได้กับ......... มีลูก ๓ คน คือ ๑. นางดี ๒. นายที ๓. นางคำมี

นางดี ได้กับ.........มีลูกคนหนึ่งชื่อ นายแด

ได้กับ.........มีลูก ๓ คนคือ ๑. นางห่วย

๒. นายกิมตาย ๓. นายเฮียง

นางคำมี ได้กับขุนพิพัฒต์พาณิช (เฉย) มีลูก ๕ คน คือ

๑. นายชม ๒. นายบรรจุ

๓. นายเยือน ๔. นางชื่น ๕. หญิง ตาย

ข้อควรสืบให้รู้สายสกุล

เรื่องสายสกุล "พันธุ์เพ็ง" มีข้อที่ควรจะสืบว่า ท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) ผู้เป็นต้นตระกูล "พันธุ์เพ็ง" ท่านเป็นลูกหลานของผู้ใด ตามที่มีผู้กล่าวว่าเป็นลูกหลานของอาชญาหลวงเฒ่า นั้น หนังสือประวัติศาสตร์เมืองอุบลราชธานี มีกล่าวไว้ว่า

"พระปทุมราชวงศา (คำผง) ลูกของพระตา เป็นผู้ที่ชาวเมืองเรียกว่าอาชญาหลวงเฒ่า ได้สร้างวัดหลวงขึ้นติดกับคุ้มของท่าน เมื่อ พ.ศ. ๒๓๓๔ ท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) ก็เกิดในระหว่างนั้น น่าจะพอสืบได้ว่า ท่านเป็นลูกหลานของใครแน่ ตัวของท่านเองหรือนางแก้วดาผู้เป็นภรรยาจะเกี่ยวข้องเป็นอะไรกับพระปทุมราชวงศา (คำผง) หรือไม่ ถ้าไม่

เกี่ยว ไฉนจึงได้มาตั้งบ้านเรือนอยู่หน้าวัดหลวง อันเป็นคุ้มเดียวกันกับพวกเจ้าเมือง

ตามประวัติศาสตร์เมืองอุบล มีว่า พระตาพี่ชายของพระวอ มีลูก ๖ คน (มีผู้ว่ากันว่า พระตากับพระวอเป็นคนคนเดียวกัน ?) คือ นางอุสา นางสีกา นางแสนสีชาติ นางแพงแสน ท้าวคำผง ท้าวทิตพรหม ท้าวฝ่ายหน้าพานางอุสามารดาแลพี่น้องไปอยู่บ้านสิงห์ท่า (เมืองยะโสธร) ท้าวสีหนามะ พานางสีกามารดาและพี่น้องไปอยู่บ้านเชียง ท้าวสุวอ พานางแสนสีชาติมารดาแลพี่น้องไปอยู่เมืองสกลบ้างเมืองไชยบุรีบ้าง ส่วนนางแพงแสนไม่กล่าวไว้ว่าไปอยู่ที่ไหน เข้าใจว่าคงจะอยู่เมืองอุบลกับท้าวคำผง ท้าวทิตพรหมนั่นเองเอง ท้าวคำผงได้เป็นที่พระปทุมราชวงศา เจ้าเมืองอุบลเมื่อล่วงลับแล้วท้าวทิตพรหมก็ได้เป็นที่พระพรหมราชวงศาเจ้าเมืองแทน

ท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) หรือนางแก้วดา จะเกี่ยวข้องเป็นลูกหลานหรือคณะญาติของอาชญาหลวงเฒ่า (คำ–ผง) ก็คงไม่ใช่ผู้สืบสายโดยตรงจากพระปทุมราชวงศา (คำ-

ผง) และพระพรหมราชวงศา (พรหม) เพราะชื่อลูกหลานของเจ้าเมืองทั้งสองนี้มิปรากฏอยู่ในหนังสือพื้นเมืองอุบลนั้นแล้ว ถ้าหากจะเป็นลูกหลานที่สืบสายทางพี่สาวของท่าน ก็คงไม่ใช่ผู้สืบสายจากนางอุสา นางสีกา แลนางแสนสีชาติ ผู้ย้ายไปอยู่ที่อื่น ถ้าจะเป็นก็อยากจะเดาว่า น่าจะเป็นลูกหลานที่เป็นสายของนางแพงแสน

เพราะฉะนั้น ก็น่าจะสืบว่า นางแพงแสนมีลูกกี่คน คือใครบ้าง ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ไหน ถ้าแจ้งในข้อนี้ก็จะรู้ได้ว่าท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) หรือนางแก้วดาได้เป็นลูกหลานสืบสายจากท่านหรือมิใช่ ถ้าไม่ใช่เป็นลูกหลานที่สืบสายโดยตรงจากท่านเหล่านี้ ก็คงจะเป็นพี่น้องกันในทางเกี่ยวดองหรือเป็นพวกพ้องที่ใกล้ชิด จึงมีบ้านเรือนติดอยู่ในคุ้มเดียวกัน

อนึ่ง ท้าวเพี้ยแสนฮาชวัตร คือใคร อยู่ที่ไหน นางแก้วดา ภรรยาท้าวเพี้ยเมืองซ้าย (เพ็ง) เกี่ยวเป็นลูกหลานอย่างไรของท่านผู้นี้ ก็เป็นที่น่าจะสืบให้รู้ไว้ดี.

พระธรรมฐิติญาน

๓๐ สิงหาคม ๒๔๘๘.

ฉบับนี้เป็นเครื่องชี้หนทางให้เดา เธอลองเดาดู พอจะเข้าเกลียวกันได้ไหม เพี้ยเมืองซ้ายเพ็ง เป็นอะไร กับนางแพงแสน.

(นี่เป็นบันทึกของเจ้าคุณปราจีนมุนี บันทึกให้ไว้เมื่อ ๒๗ ธันวาคม ๒๔๙๘)

๑. นามเดิมของฉันชื่อ "บุญจันทร์" (นี่เป็นบันทึกของท่านเจ้าคุณปราจีนมุนี ศรีอุทัยทิศคณาจารย์ ให้บันทึกนี้ไว้เมื่อ ๒๗ ธันวาคม ๒๔๙๘ –บุญหยด) เพราะเกิดวันจันทร์ อายุประมาณพอสองสามเดือนเป็นซางชักสลบอยู่ ๒ วัน พอฟื้นขึ้นมาเขาตั้งชื่อใหม่ว่าบุญรอด เพราะรอดตายมาแล้ว อายุประมาณสองสามปีพอจะจำอะไรได้บ้างแล้ว เป็นซางอีก สลบอยู่ประมาณสัก ๓ วัน พอฟื้นจากไข้คราวนี้ นางคำตอ เรียกกันสมัยนั้นว่า แม่เฒ่าตอ ได้ขึ้นไปบนเรือน อุ้มฉันขึ้นมานั่งบนตักแล้วพูดว่า "เจ้าคนนี้ท่าทางมันเหมือนพี่ชายของข้า เอาชื่อพี่ชายของข้ามาตั้งให้มันเสียเถอะ" ท่านได้เอาไข่กับข้าวปั้นใส่มือให้กับฉัน ผูกแขนตั้งชื่อให้ว่า "บุญเพ็ง" หรือ "เพ็ง" ชื่อเพ็งจึงติดมาจนถึงทุกวันนี้

นางคำตื้อไปคุ้มเจ้าราชบุตรเสมอ (เจ้าราชบุตรนี้เป็นบิดาของพระอุบลกิตติประชาบาล) ดูเหมือนท่านเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับเจ้าราชบุตร ไปที่คุ้มเจ้าราชบุตรนี้เสมอ ชอบเอาฉันไปด้วยแทบทุกคราว เจ้าราชบุตรเรียกชื่อนางคำตื้อว่า "ญาบ้าตื้อ"

๒. อีกคนหนึ่ง ท้าวสุคำทัต บ้านอยู่สี่แยกตะวันตกวัดสุทัศน์ ท่านผู้นี้เป็นญาติสนิทสนม แต่จะเป็นอะไรกันไม่แน่กับนางแสนสีชาติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับพวกญาติเมืองยะโสธร ฉันลืมไม่ออก ท่านผู้นี้ดูสนิทสนมกันมากกับโยมผู้ชาย (ท้าวคำเบ้า) ถ้าโยมผู้ชายพาพวกลูกเลขไปลงอวน ได้ปลาตัวใหญ่ เช่นปลาสวาย หรือปลากวงตัวใหญ่ ชอบหามไปที่บ้านท้าวคำสุทัต ไปทำกินเลี้ยงในที่โน้นอย่างสนุกสนานเป็นกันเอง ท้าวคำสุทัตเรียกท้าวเบ้าว่า "ลุงเบ้า" อย่างนี้เสมอ มีเรื่องราวอะไรก็ตามไปปรึกษาหารือกันเสมอ ทั้งสองคนที่เล่ามาให้ฟังนี้แหละ จะเกี่ยวข้องเป็นอะไรกันแน่กับนางแพงแสน ในระหว่างนี้ชีวิตของฉันอยู่ในระหว่าง ๖–

ปีแล้ว ฉะนั้นขอให้เรอกันกว้าคู

๗

๓. นางคำต้อน เป็นคนสวย เนื้อน้อยหนังบางรักฉันมาก ที่ฉันป่วยคราวหลังนี้ โยมเล่าให้ฟังว่าจนถึงร้องไห้จะกระโดดเรือนตายตามไปเสียแล้ว

ท้าวเพ็ง เมืองซ้าย ฉันได้สืบกับหลวงตามามหา-เสนา ซึ่งเป็นคนมีอายุ ๙๐ กว่า เวลาถึงมรณะได้สืบกับท่านผู้นี้ว่า เมืองซ้ายนี้เกี่ยวข้องกับอาชญาหลวงเฒ่าหรือไม่ หลวงตามหาเสนาบอกว่า "ผมไม่ทันหรือทันก็จำไม่ได้ ผมทำราชการขึ้นกับท้าวเพี้ยเมืองซ้ายปู่ของเจ้าคุณนี้เอง" ถามท่านว่า "ท้าวเพ็งเป็นคนลักษณะอย่างไร" ท่านบอกว่า "เป็นคนเนื้อน้อย หนังบาง ท่าทางเหมือนอย่างท่านเจ้าคุณนี้แหละ อาการเดินไม่ผิดแปลกกันเลย เป็นผู้มีสิทธิและอำนาจมาก" ก็พอได้เค้ากันกับคำของนางคำต้อ ว่า เด็กคนนี้ท่าทางมันเหมือนพี่ของข้า

๕. แสนอาดสวัสดิ์ ผู้นี้ ฉันก็เดาไม่ถูก บางเสียงว่า เป็นพี่ชายของเพี้ยเมืองซ้าย บางเสียงว่าเป็นลูกพี่ลูกน้องกันกับเพี้ยเมืองซ้าย มาได้กับนางคำต้อ มีลูกด้วยกัน ๒

คน คือ นางคำหล้า และท้าวสิ่ยง นางคำหล้า เป็นแม่ของแม่แดง ที่ยังอยู่ทุกวันนี้

จะจริงอย่างไรแล้วแต่จะเดา เพราะพูดก่อนเกิดจะเดาไปในทางไหนก็ได้ ผิดถูกอยู่กับผู้คิดนั้นเอง

๖. ลูกของเพี้ยเมืองซ้ายเพิ่ง มีเพี้ยนาใต้ (เบ้า) เป็นที่ ๑ นางคำมี เป็นคนที่ ๔ เกิดกับนางแก้วหล้า ตั้งบ้านเรือนอยู่คุ้มวัดหลวง เมื่อท้าวเพี้ยนาใต้เบ้า แต่งงานกับนางขำแล้ว ท้าวนามโคตรพรหมมาจะเอาลงไปอยู่ทางบ้านใต้ แต่นางคำตื้อไม่ยอมให้ไป ได้เอาขึ้นมาไว้ทางคุ้มบ้านเหนือนั้นที่ให้ปลูกบ้านอยู่ ท้าวคำมงคุลได้กับนางคำพักตร์ จึงได้ย้ายมาอยู่ทางคุ้มบ้านเหนืออีก นางเหง้าเมื่อแต่งงานกับท้าวพุทธาแล้ว ได้ย้ายไปอยู่บ้านพะโลด คงยังอยู่คุ้มวัดหลวงแต่นางคำมีคนเดียวเท่านั้น เมื่อฉันเป็นเด็ก ๆ เคยไปอยู่ไปนอนที่บ้านโน้นเสมอ เพราะแม่อาว์คำมีรักมาก

ที่วินิจฉัยไว้ในท้ายประวัติเครือญาตินั้นว่า น่าจะเป็นลูกหลานที่เป็นสายโลหิตของนางแพงแสน

เพราะก็กนี้ตั้งอยู่คุ้มวัดหลวงตั้งแต่ดั้งเดิมมา ในประวัตินี้มีจุดประสงค์ที่เราต้องการอยู่ว่า ถ้าเพี้ยเมืองซ้ายเพิ่งนี้เกี่ยวข้องกับยาพ่อหลวงเฒ่าบ้างอย่างไรหรือไม่ ฉันเคยลงมติกับเจ้าคุณโพธิวงศ์ (สังข์ทอง) ว่า เป็นหลานของตาพ่อหลวงเฒ่านี้เอง แต่เจ้าคุณโพธิรงศ์ (สังข์ทอง) แกพูดว่า จะเอื้อมสูงเกินไป เพราะเรายังจับเค้าไม่แน่ ฉะนั้นขอให้เธอจับเค้าให้แน่นอนตามเรื่องของประวัติศาสตร์..........△

ประวัติย่อของท้าวคำดี พันธุ์เพ็ง

ท้าวคำดี เป็นลูกเพี้ยคำมุงคุล (คูณ) กับนางคำพักตร์ (เป็นลูกคนที่ ๕) หลานเพี้ยเมืองซ้ายเพ็ง เป็นคนมีนิสัยหวังดีเพื่อหมู่ญาติด้วยความหนักแน่นผู้หนึ่ง ท่านผู้นี้เป็นเพื่อนสนิทสนมกันกับสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ เจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส เมื่อสมเด็จพระมหาวีรวงศ์มากรุงเทพ ฯ คราวแรกก็มาด้วยกัน ได้มาศึกษาเล่าเรียนหนังสือไทยและบาลีอยู่วัดพิชัยญาติประมาณสัก ๒—๓ปี ไม่เป็นผลสำเร็จเพราะเกี่ยวแก่เป็นโรคเหน็บชา กลับขึ้นไปเมืองอุบล ในระหว่างนี้ฉันบวชเป็นเณรแล้ว หนูกาญจน์ ซึ่งเป็นบุตรคนเล็กของท้าวคำมุงคุลก็ไปบวชด้วยกันที่วัดศรีทอง เมื่อพระคำดีกลับไปถึงอุบลแล้ว ได้เรียกฉันกับเณรหนูกาญจน์ ไปสอน โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องญาตกะสังคหะเสมอ ๆ ในระหว่างนั้น ถ้าใครอ่านหนังไทยใหญ่ออกเขียนได้ ดูเป็นคนมีวิชาพิเศษมาก เณรหนูกาญจน์เป็นคนเคยเข้าโรงเรียนวาสิกสถาน ซึ่งเป็น

โรงเรียนที่ตั้งขึ้นที่แรกที่เมืองอุบล พระคำดีเคยพูดว่า บวชอยู่วัดศรีทองนี้ไม่ได้เรียนหนังสือไทย ควรจะสึกเสียไปบวชวัดสุปัฏน์ดีกว่า อยู่มาไม่ช้าท่านก็ลาสึกขาบท เรากับเณรหนูกาญจน์ ๒ คน จะหาวิธีสึกโดยอาการต่าง ๆ ท้ายที่สุดได้สึกจากเณรที่วัดศรีทองด้วยอาการป่วยเล็กน้อย เมื่อเราสึกออกมาแล้ว อาว์คำดี ได้มาที่บ้าน ได้พูดกับโยมผู้หญิงว่า เด็ก ๒ คน คือ หนูกาญจน์กับเจ้าเพ็ง (ท่านเจ้าคุณปราจีนฯ บุญหยด) นี้ ฉันจะเอาไปไว้ที่วัดสุปัฏน์ เพราะในไม่ช้าท่านพระครูวิจิตรธรรมภาณี และมหาอ้วน (สมเด็จพระมหาวีรวงศ์) จะลงมาตั้งการศึกษาเล่าเรียนหนังสือไทยที่วัดสุปัฏน์ เข้าใจว่าเด็ก ๒ คนนี้จะเป็นที่สืบสายของวงศ์ตระกูล เขาคงไม่บวชไปเป็นสมภารเจ้าวัดได้ ให้มาเรียนอาชีพทางฆราวาสดีกว่า โยมผู้หญิงก็อนุมัติตาม ต่อแต่นั้นมา ท่านต้องบังคับให้เราไปเรียนหนังสือไทย และลูกคิดที่บ้านภรรยา ของท่าน (นางผึ้ง— บุญหยด) คุ้มบ้านใต้ ไปด้วยกันกับหนูกาญจน์ ๒ คน ได้เรียนลูกคิดกับท่านถึงโคตักเก้าและเรียนหนังสือพอ

อ่านออกได้บ้างแล้ว ต้องไปเรียนอย่างนี้ทุก ๆ เช้า บรรดาญาติพี่น้องลูกหลานของท้าวเพี้ยเมืองซ้าย ท่านเป็นคนกว้างขวางและมีสิทธิอำนาจว่ากล่าวห้ามปรามแนะนำตักเตือนกันได้ มีเรื่องราวอะไรเกี่ยวข้องกับพวกวงศ์ญาติ ท่านผู้นี้เป็นผู้ตัดสินชี้ขาด ไม่ต้องขึ้นโรงขึ้นศาล แม้ถึงท้าวชานุชิต (บุญทัน) ก็ดี เพี้ยแขกซ้าย (คูณ) ก็ดี ซึ่งนับว่าเป็นข้าราชการในยุคนั้น เมื่อท้าวคำดีจะชี้แจงแนะนำอย่างไร ก็ไม่ขัดขืนอนุมัติตาม โดยที่ถือว่า ท่านผู้นี้เป็นผู้มีวิชาความสามารถซึ่งไปเรียนมาจากกรุงเทพ ฯ แม้ถึงฉันและหนูกาญจน์หนีไปเที่ยวกลางคืน เคยเรียกไปเฆี่ยนหลายหน

ฉะนั้น บรรดา คณาญาติทั้งหลายมักจะเชิดชูท่านผู้นี้ว่าเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ เป็นผู้หวังดีต่อหมู่ญาติผู้หนึ่ง ฉะนั้น จึงควรจะประวัติย่อ ๆ ของท่านไว้ในหนังสือด้วย.

พระปราจีนมุนี ฯ

๒๗ ธันวาคม ๒๔๙๙

คำอธิบาย

"เพีย" หรือ "เพี้ย" มีความหมายว่าอย่างไร?

△

ความหมายของคำ ว่า "เพี้ย" หรือ "เพี้ย" นี้ค้นมาได้จากหนังสือ "ลัทธิธรรมเนียมราษฎรภาคอีสาน" ซึ่งเขียนไว้โดย หลวงผดุงแคว้นประจันต์ (จันทร์ อุดตรนคร) ชาวอุบลคนหนึ่ง ได้ให้คำอธิบายคำว่า "เพี้ย" หรือ "เพี้ย" ไว้ดังนี้—

การปกครองทางภาคอิสานสมัยเดิม มีตำแหน่งผู้ครองเมืองตามลำดับ ดังนี้—

๑. เจ้าเมือง หรือเจ้าผู้ครองเมือง

๒. อุปราช (อุปฮาด) เป็นตำแหน่งที่สอง

๓. ราชวงศ์ เป็นตำแหน่งที่สาม

๔. ราชบุตร เป็นตำแหน่งที่สี่

ตำแหน่งเหล่านี้ เลื่อนขึ้นไป ๆ จนเป็นเจ้าเมืองแทนกันได้.

นอกจากนี้มีตำแหน่งผู้ปกครองรองลงไปอีก ๑๒ ตำแหน่ง ตามลำดับกันดังนี้—

๕. เมืองแสน

๖. เมืองจันทร์

สองตำแหน่งนี้มีหน้าที่ออกหนังสือเดินทางให้ราษฎร แต่งรายงานใบบอกส่งเข้าไปเมืองหลวงเป็นตุลาการตัดสินคดี มีตำแหน่งที่ ๑๔—๑๕ คือ ซาเนตร และซานนท์ เป็นเสมียน (ผู้ช่วย)

๗. เมืองขวา มีหน้าที่รักษาบัญชีคนโทษ ดูแลคน

๘. เมืองซ้าย มีหน้าที่ดูแลวัดวาอาราม ควรจะปฏิสังขรณ์ หรือรื้อ หรือสร้างขึ้นใหม่

๙. เมืองกลาง มีหน้าที่กำกับการสักเลขรักษาบัญชีเขยสู่ต่างเมือง

๑๐ เมืองคุก

๑๑. เมืองฮาม

สองตำแหน่งนี้มีหน้าที่ควบคุม กำกับตรางขังนักโทษ

๑๒. นาเหนือ

๑๓. นาใต้

สองตำแหน่งนี้มีหน้าที่จัดหาข้าวขึ้นไว้ในยุ้งฉาง

๑๔. ซาเนตร

๑๕. ซานนท์

สองตำแหน่งนี้เป็นเสมียนของ เมืองแสน เมืองจันทร์

๑๖. ซาบัณฑิต เป็นพนักงานอ่านท้องตราที่ส่งไปจากหัวเมืองใหญ่

ตำแหน่งตั้งแต่ "เมืองแสน" ถึง "ซาบัณฑิต" รวม ๑๒ ตำแหน่งนี้ เรียกว่า "เพี้ย" หรือ "เพี้ย" ดังเช่น เพี้ยเมืองแสน......เพี้ยเมืองซ้าย เพี้ยนาใต้.........

อีกประการหนึ่ง ตำแหน่งทั้ง ๑๒ ตำแหน่งดังกล่าวนี้ ถ้าเป็นเมืองเอกราช หรือเมืองประเทศราชตามชนชาติภาคอีสาน ต้องเรียก "พระยา" ทั้งสิ้น เหมือนดังเรียก "เพี้ย

เมืองแสน" ว่า "พระยาเมืองแสน" "เพี้ยเมืองซ้าย ว่า "พระยาเมืองซ้าย" เป็นต้น

"เพี้ยเมืองซ้าย เพ็ง" ผู้เป็นต้นตระกูลของ สายสกุล "พันธุ์เพ็ง" เป็นตำแหน่งปกครองตำแหน่งที่ ๘ และ "เพี้ยนาได้เบ้า" บุตรของ เพี้ยเมืองซ้าย เพ็ง เป็นตำแหน่งที่ ๑๓. ท่านเจ้าคุณปราจีนมุนี บันทึกไว้ว่า เพี้ยเมืองซ้าย มีตำแหน่งและหน้าที่ราชการอย่างไรหรือไม่นั้น พอจะเดาได้บ้างดังนี้—

บรรดาข้าราชการ ๔ คน คือ ๑. เมืองแสน ๒. เมืองจันทร์ ๓. เมืองซ้าย ๔. เมืองขวา ทั้งสี่คนนี้เรียกว่า จตุสดมภ์ เป็นผู้หารือข้อราชการของเจ้าราชบุตรหรือราชวงศ์ และยังมีเมืองอีก ๔ คน คือ เมืองปาก เมืองคุก เมืองโฮม เมืองฮาม ทั้ง ๔ คนนี้ ทำราชการขึ้นตรงต่อจตุสดมภ์ทั้ง ๔ ถ้าจะนับเป็นคู่ได้ ๔ คู่ ถ้าจะนับเรียงตัวได้ ๘ แต่ใครจะคู่กับใครเดาไม่ถูก.....................บันทึกของท่านเจ้าคุณปราจีนมุนีนี้ ๒๗ ธันวาคม ๒๔๙๙—

บุญหยด.

บุญหยด พันธุ์เพ็ง
เจ้าของ

— พิมพ์ที่ —
โรงพิมพ์สามมิตร 51 ซอยทิพยวารี บ้านหม้อ พระนคร
นางกิมเลี้ยง สุวรรณประทีป ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา